

Тестові завдання для контролю рівня сформованості аудитивних умінь студентів-другокурсників немовних спеціальностей

Вимірювання та оцінювання викладачем рівня сформованості у студентів комунікативної компетенції в аудіюванні виявляються важливими як для викладачів, так і для студентів. Адже відомо, що від якості контролю, у великій мірі, залежать як ефективність організації процесу навчання, так і ступінь навченості студентів.

Сучасна теорія і практика тестування передбачає, що рівень сформованості іншомовної комунікативної компетенції у конкретному виді мовленнєвої діяльності визначається за допомогою вимірювання певних мовленнєвих умінь. При цьому навички мовлення є складовими елементами мовленнєвих умінь.

У процесі контролю володіння аудіюванням рівень сформованості комунікативної компетенції в цьому виді мовленнєвої діяльності визначається за допомогою вимірювання аудитивних умінь тестованих, засобом здійснення якого виступають тестові завдання (ТЗ) з аудіювання. В таких ТЗ рівень сформованості навичок аудіювання тестованих встановлюється опосередковано. Оскільки сучасна тенденція виконання ТЗ з аудіювання в макроконтексті передбачає, що в макроконтексті навички аудіювання інтегруються¹, то сформованість названих навичок встановлюється разом з визначенням ступеня розуміння при аудіюванні.

Отже об'єктами вимірювання для ТЗ з аудіювання виступають певні аудитивні вміння.

Цілі навчання аудіювання, сформульовані для другого курсу немовного вищого навчального закладу², дають можливість визначити об'єктами вимірювання вміння студента розуміти на слух глобально, докладно і критично монологічні та діалогічні англомовні повідомлення з професійної тематики.

Для визначення **глобального рівня розуміння аудіотексту** використовуються ТЗ, що вимірюють рівні сформованості:

- 1) вміння виявляти головну думку повідомлення, виражену експліцитно;
- 2) вміння виявляти тему повідомлення;
- 3) вміння виділяти смислові віхи повідомлення.

Для визначення **детального рівня розуміння аудіотексту** застосовують ТЗ, що вимірюють рівні сформованості:

- 1) вміння виділяти підтеми повідомлення;
- 2) вміння виділяти субпідтеми повідомлення;
- 3) вміння відокремлювати головне від другорядного у повідомленні, утримуючи в пам'яті головне;
- 4) вміння встановлювати логічні зв'язки між елементами повідомлення.

Для визначення **критичного рівня розуміння аудіотексту** пропонуються ТЗ, що вимірюють рівні сформованості:

- 1) вміння робити висновки на основі змісту повідомлення, розуміючи підтекст;
- 2) вміння прогнозувати на смисловому рівні, розуміючи підтекст повідомлення;
- 3) вміння оцінювати зміст повідомлення, розуміючи підтекст.

ТЗ з аудіювання, спрямовані на вимірювання названих вище умінь, реалізуються за допомогою таких прийомів тестування:

1. "Зіставлення"
2. "Перетворення інформації"
3. "Відповіді на запитання"
4. "Послідовне розташування"

Далі охарактеризуємо особливості цих прийомів при застосуванні для контролю володіння аудіюванням.

Прийом тестування "Зіставлення"

ТЗ на основі прийому "Зіставлення" передбачає таку діяльність тестованого, у процесі якої відбувається зіставлення двох елементів на основі перехресного вибору для вирішення лінгвістичних або екстралінгвістичних завдань³. Для виконання техніки зіставлення тестованим повинен виконати таку логічну операцію мислення як порівняння, що розкриває схожість, тотожність або різницю. На основі цієї операції тестованим виконує поставлене перед ним завдання. Слід зазначити, що такі ТЗ є ефективними та доцільними для студентів II курсу, оскільки ця вікова категорія характеризується високою продуктивністю мислення. Сутність ТЗ з аудіювання з вербальною опорою при застосуванні прийому "Зіставлення" полягає у підтвердженні або спростуванні висловлювань згідно з вилученою з аудіотексту інформацією, в той час як ТЗ з невербальною опорою передбачає зіставлення певного малюнка або серії малюнків зі змістом аудіотекстів та прийняття рішення тестованим щодо виконання ТЗ.

У процесі контролю аудіювання ТЗ на основі прийому тестування "Зіставлення" виявляються ефективним засобом вимірювання умінь глобального, детального та критичного рівнів розуміння аудіотексту, зокрема вміння визначати головну думку повідомлення, вміння виділяти підтеми та субпідтеми повідомлення, вміння оцінювати зміст повідомлення, розуміючи підтекст.

Переваги такого ТЗ зумовлені простотою та економічністю процедур конструювання, проведення та обробки результатів виконання тесту, зведенням до мінімуму потре-

¹ Weir C. Understanding and Developing Language Tests. — New York, London: Prentice Hall Europe, 1993. — P. 99.

² Тарнопольський О.Б. Методика навчання англійської мови на II курсі технічного вузу. — К.: Вища школа, 1993. — С. 35.

³ Банкевич Л.В. Тестирование лексики иностранного языка: Учеб. пособие. — М.: Высш. школа, 1981. — С. 101 — 104; Madsen H. Techniques in Testing. — Oxford: Oxford University Press, 1983. — P. 87 — 88.

би у продуктивних видах мовленнєвої діяльності, а саме письмі. ТЗ з невербальною опорою є ефективним для контролю аудіювання, оскільки не вимагає застосування навичок та вмінь читання й письма. До недоліків цього виду ТЗ з вербальною опорою можна віднести існування потреби у тестованого застосовувати навички та вміння читання.

Для підвищення ефективності завдання з вербальною опорою рекомендуємо у формулюванні висловлювання виключати можливість двозначної інтерпретації смислу, а також враховувати рівень компетенції тестованих у проблематиці, якої стосується зміст завдання.

Пропонуємо кілька прикладів ТЗ із застосуванням прийому "Зіставлення".

1. Інструкція. Do you know much about digital computers? Listen to a short lecture given by John Griffiths. Can you identify types of computers described in the lecture on the pictures offered? On your answer sheet match the pictures 1, 2, 3, 4 with the following names of computers: microcomputer (portable), microcomputer (desktop PC), mainframe, minicomputer (студентам пропонуються малюнки, на яких зображено комп'ютери, описані в аудіотексті).

Бланк для відповідей	Ключі відповідей
1 _____	1 a microcomputer
2 _____	2 a minicomputer
3 _____	3 a microcomputer (portable)
4 _____	4 mainframe

2. Інструкція: What kind of printer or printers do you prefer to use? Listen to the radio interview. Decide which of the statements written by your colleague matches the interview contents. On your answer sheet put "+" next to the number of the sentence which matches the contents, and "-" next to the number of the sentence which doesn't match.

- Ink-jet printers are quieter than dot-matrix printers.
- Ink-jet printers are cheaper than dot-matrix printers.
- Ink-jet printers will never become real competitors for laser printers.
- Ink-jet printers can easily print on envelopes, label and transparencies.
- Ink-jet colour printers use four inks: magenta, yellow, cyan and black.
- Colour ink-jet printers can be ideal for individuals.

Бланк для відповідей	Ключі відповідей
1 _____	1 +
2 _____	2 —
3 _____	3 —
4 _____	4 +
5 _____	5 +
6 _____	6 —

Приєм тестування "Перетворення інформації"

Приєм "Перетворення інформації" передбачає трансформування запропонованої інформації. Виконання ТЗ із застосуванням такого прийому вимагає від тестованих дій та операцій перетворювального характеру. Іншими словами, при виконанні такого завдання тестований здійснює розумову операцію щодо перетворення компонентів цього завдання¹. Виконання таких ТЗ нагадує способи обробки інформації, що сприймається на слух в умовах реального життя.

Для перевірки аудитивних умінь тестованих можуть використовуватись два різновиди цього прийому:

- пригадування назви предмета, явища за його описом;
- заповнення, завершення діаграм, схем, таблиць, планів, графіків на основі запропонованої інформації аудіотексту.

ТЗ з аудіювання з прийомом "Перетворення інформації" можуть застосовуватись для вимірювання вмінь глобального, детального рівнів розуміння, зокрема вміння визначати смислові віхи повідомлення, уміння відокремлювати головне від другорядного у повідомленні.

Завдання з прийомом "Перетворення інформації" є простими для конструювання, але не завжди простими для виконання. Основною перевагою таких ТЗ є те, що виконання даних завдань не вимагає від тестованих застосування навичок та вмінь читання, а застосування навичок та вмінь письма зведено до мінімуму. При складанні ТЗ на основі цього прийому необхідно конструювати завдання так, щоб зменшити використання продуктивних навичок та вмінь. Крім того, рекомендовано, щоб при виконанні завдання була охоплена саме та інформація, на вилучення якої спрямовані аудитивні вміння, що перевіряються.

Наведемо приклади ТЗ "Перетворення інформації".

1. Інструкція. Can you name any input devices? Listen to the descriptions of three input devices. What are they? On your answer sheet write their names next to the numbers 1, 2, 3 in order you hear their descriptions.

Бланк для відповідей	Ключі відповідей
1 _____	1 keyboard
2 _____	2 mouse
3 _____	3 lightpen

2. Інструкція. Do you know in what ways computers may be useful to students? Listen to the lecturer and you'll find out. Think of filling in the table to show how different people need different software. To help you, we have already filled in several blanks. On your answer sheet draw other crosses according to what the lecturer says.

Бланк для відповідей

	Social Science	History	Engineering	Computer Science	Languages	Business Studies	General Sciences
1; 2 programming							
3; 4 word processing							
5; 6 database				X			
7; 8 spreadsheet							
DTP	X	X	X	X	X	X	X
9; 10 statistics							
11; 12 financial software							
13; 14 CAD							
15; 16 simulations							
17 operating systems							

¹ Банкевич Л.В. Тестирование лексики иностранного языка: Учеб. пособие. — М.: Высш. школа, 1981. — С. 73.

Ключі відповідей

		Social Science	History	Engineering	Computer Science	Languages	Business Studies	General Sciences
1; 2	programming				X			X
3; 4	word processing				X	X		
5; 6	database		X		X		X	
7; 8	spreadsheet				X		X	
	DTP	X	X	X	X	X	X	X
9; 10	statistics	X			X			
11;12	financial software				X		X	
13;14	CAD			X	X			
15;16	simulations				X		X	
17	operating systems				X			

Приєм тестування "Відповіді на запитання"

ТЗ із залученням названого прийому передбачають відповідь тестованого на конкретне запитання.

За функціональним призначенням запитання для перевірки рецептивних видів мовленнєвої діяльності поділяються на наступні типи:

- 1) запитання на розуміння експліцитної інформації;
- 2) запитання на інтерпретацію експліцитної інформації;
- 3) запитання на розуміння імпліцитної інформації;
- 4) запитання на оцінювання експліцитної та імпліцитної інформації;
- 5) запитання на виявлення особистісної реакції¹.

Запитання на розуміння експліцитної інформації повідомлення спрямовані на перевірку розуміння фактичної інформації тексту.

Запитання на інтерпретацію експліцитної інформації передбачають розуміння основної та другорядної інформації тексту, усвідомлення зв'язків між його частинами, тлумачення вилученої інформації.

Запитання третього типу призначені для перевірки розуміння інформації, що подана імпліцитно. Запитання на оцінювання експліцитної та імпліцитної інформації вимагають відповіді у вигляді обґрунтованих суджень про текст.

Запитання на виявлення особистісної реакції перевіряють ставлення слухачів до змісту тексту, вимагають уміння пов'язати інформацію тексту з соціальним та ситуаційним контекстом.

При створенні ТЗ із застосуванням прийому тестування "Відповіді на запитання" для вимірювання рівня сформованості аудитивних умінь ми пропонуємо використовувати різновиди цього прийому: "Множинний вибір відповідей" та "Короткі відповіді".

Сутність ТЗ на основі прийому "Множинний вибір відповідей" полягає у виборі правильного варіанта відповіді з двох або декількох запропонованих.

"Короткі відповіді" є ефективним прийомом тестування для контролю аудіювання, а також таким, що стимулює реальне спілкування². Це можна віднести до переваг ТЗ, які базуються на ньому.

При виконанні ТЗ з прийомом "Короткі відповіді" тестованому пропонується план лекції, яка прослуховується один раз і триває 3—5 хвилин. До кожного пункту плану лекції подаються запитання. Під час прослуховування лекції тестований може робити нотатки. Для нотаток та для відповідей на запитання виділено місце під кожним із запитань. Нотатки використовуються для підготовки відповідей на запропоновані запитання. При оцінюванні результатів виконання ТЗ нотатки, зроблені тестованим, до уваги не беруться. Така процедура відповідає умовам виконання даної діяльності в реальному житті. Крім того, вказаний порядок виконання ТЗ змушує тестованих прослуховувати текст лекції повністю, а не фрагментами, розуміння яких є необхідним для відповідей на запитання. Запропоновані формулювання пунктів плану лекції виступають орієнтирами для тестованих у процесі сприймання аудіотексту.

ТЗ з аудіювання із застосуванням прийому "Відповіді на запитання" є доцільними для вимірювання вмінь глобального, детального та критичного рівнів розуміння тексту, а саме умінь визначати головну думку і тему повідомлення, умінь визначати підтеми, субпідтеми повідомлення, умінь прогнозувати на смислому рівні, робити висновки на основі змісту повідомлення, розуміючи підтекст.

Основними недоліками ТЗ з прийомом "Короткі відповіді" є потреба тестованого у застосуванні навичок та вмінь письма, а також у наявності елемента суб'єктивності при оцінці результатів виконання завдання. У процесі його конструювання ми пропонуємо дотримуватись наступних рекомендацій:

- а) запитання слід ставити саме до тієї інформації, вилучення якої відбувається завдяки аудитивним умінням, що перевіряються;
- б) запитання повинні бути сформульовані конкретно, щоб запобігти двозначності в інтерпретації їх смислу, а також для скорочення кількості можливих варіантів відповідей;
- в) запитання повинні бути сформульовані так, щоб тестований міг на них відповісти лише після прослуховування аудіотексту;
- г) при пред'явленні запитань необхідно дотримуватись порядку, який відповідає послідовності викладення інформації аудіотексту;
- д) запитання повинні бути сформульовані на основі знайомого граматичного матеріалу та засвоєної лексики;
- е) слід уникати залежності запитань одне від одного, тобто відповідь на одне запитання не повинна бути підказкою для відповіді на інше.

Подібних рекомендацій слід дотримуватись при складанні ТЗ з прийомом "Множинний вибір відповідей".

Недоліками таких ТЗ є те, що при їх виконанні існує можливість відгадування. Крім того, їх виконання вимагає не дуже високого рівня інтелектуальної активності через готові формулювання відповідей.

Переваги ТЗ, в основі яких лежить прийом "Множинний вибір відповідей", полягають у тому, що оформлення відповіді не вимагає застосування навичок та вмінь письма.

¹ Nuttall C. Teaching Reading Skills in a Foreign Language. — London: Heinemann International, 1982. — P. 132 — 133.

² Weir C. Understanding and Developing Language Tests. — New York, London: Prentice Hall Europe, 1993. — P. 107.

Наведемо приклади ТЗ із застосуванням прийому "Відповіді на запитання".

1. Інструкція: Do you want to get more information about a hard disk and its work? Listen to Vicky Cameron. The lecturer has asked to find the answers to some questions. Choose the correct answer. On your answer sheet next to numbers of the questions 1, 2, 3, 4 put appropriate letters (A, B, C).

1. What kind of disk is more efficient?
 - A. A new hard disk.
 - B. One that has been used for a few months.
 - C. A defragmented hard disk.
2. How does a hard disk store information?
 - A. In contiguous sectors.
 - B. In non-contiguous sectors.
3. How does fragmentation affect a computer's performance?
 - A. Slows it down.
 - B. Makes it more effective.
 - C. Doesn't affect it.
4. What is the more effective way of defragmentation?
 - A. Using a defragmenting program.
 - B. Optimizing.
 - C. Repairing.

Бланк для відповідей

- 1 _____
- 2 _____
- 3 _____
- 4 _____

Ключі відповідей

- 1 C
- 2 A
- 3 A
- 4 A

2. Інструкція. The lecturer is giving a talk on word processing to make the point clearer to you. Listen carefully. Think of short answers to the questions offered by the lecturer. On your answer sheet next to numbers 1.1, 2.1, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4 put the appropriate answers using the notes.

Lecture outline

Statement 1. Advantages of a word processor over a conventional typewriter.

1.1. In terms of correcting mistakes, what is the advantage of a word processor over a conventional typewriter?

Notes _____

Answer _____

Statement 2. The function of carriage return carried out by a typewriter and a word processor.

2.1. What is a word-wrap?

Notes _____

Answer _____

Statement 3. Editing is available with word processors.

3.1. What are the functions of the cursor?

Notes _____

Answer _____

3.2. What three main functions of editing are available with word processors?

Notes _____

Answer _____

3.3. What is the most common use of a spelling checker?

Notes _____

Answer _____

3.4. What steps can be used to move blocks of text within a document?

Notes _____

Answer _____

Бланк для відповідей

1.1. Notes _____	1.1. Answer _____
2.1. Notes _____	2.1. Answer _____
3.1. Notes _____	3.1. Answer _____
3.2. Notes _____	3.2. Answer _____
3.3. Notes _____	3.3. Answer _____
3.4. Notes _____	3.4. Answer _____

Ключі відповідей

- 1.1. The ease of correcting mistakes.
- 2.1. Automatic carriage return.
- 3.1. Indicating the point at which text is being entered on the screen / manipulating smaller blocks of text.
- 3.2. Inserting, deleting, replacing.
- 3.3. Asking for checking of a document.
- 3.4. Indicating the beginning and end of the text to be moved / striking the control and other keys together / moving cursor to new insert position / following with appropriate key command / moving the text to new position.

Прийом тестування "Послідовне розташування".

Прийом "Послідовне розташування" відбиває таку розумову операцію як "розташування за певним порядком". Спосіб виявлення сформованості вмінь виділяти смислові віхи повідомлення, встановлювати логічні зв'язки між елементами повідомлення передбачає залучення саме названої операції, а відтак і доцільність застосування прийому "Послідовне розташування" для вимірювання рівня сформованості названих вище аудитивних умінь. Завдання на основі цього прийому вимагають від тестованих розміщення фактів повідомлення у послідовності, яка передає логіку інформації аудіотексту.

Основною перевагою даного ТЗ є простота конструювання. Недолік полягає у складності оцінки результатів виконання ТЗ: якщо одна відповідь виявилася неправильною, всі інші — також. Основні рекомендації при складанні таких ТЗ спрямовані на дотримання наступних правил:

а) у завданнях слід використовувати вербальні та невербальні опори, які точно формулюють або відображають ті факти повідомлення, на вилучення яких спрямовані аудитивні вміння, що вимірюються;

б) бажано, щоб у завданнях реакція тестованих мала невербальну форму, тип відповіді був вибіркоким.

Пропонуємо наступний приклад ТЗ "Послідовне розташування".

Інструкція. Are you going to explain to your colleague how a program is produced? Listen to Lucy Boyd, a software developer and you'll know exactly the succession of program making. Arrange the steps in the right order by putting the letters a, b, c, d next to numbers 1, 2, 3, 4, 5 on your answer sheet.

- a. Provide documentation of the program.
- b. Understand the problem and plan the solution.
- c. Test and correct the program.
- d. Make a flowchart of the program.
- e. Write the instructions in coded form and compile the program.

Бланк для відповідей 1.____; 2.____; 3.____; 4.____; 5.____.

Ключі відповідей 1 b; 2 d; 3 e; 4 c; 5 a.

Отже розробка ТЗ з використанням описаних вище прийомів тестування забезпечує точне вимірювання рівня сформованості аудитивних умінь у студентів, що сприяє підвищенню ефективності навчання аудіювання в цілому.

О. В. Кміть (Дрогобич)